

De meerwaarde van coöperatief leren

Coöperatief leren heeft een positief effect op de leerprestaties van de leerlingen, de sociale en affectieve ontwikkeling en de interesse en het probleemoplossend vermogen. We zoomen eerst in op het effect op de leerprestaties.

In 1989 deden Johnson & Johnson een meta-analyse van 378 studies om de effecten te onderzoeken van **onderlinge afhankelijkheid en samenwerking** op prestaties. Ze zagen dat samenwerking voor een hogere productiviteit en een beter resultaat zorgt dan onderlinge strijd of individueel werk. In een andere meta-analyse (Johnson, Johnson & Stanne, 2000) van 164 onderzoeken bestudeerden ze acht verschillende benaderingswijzen van coöperatief leren en ze constateerden dat alle methodes een hoger resultaat hadden dan competitief en individueel onderwijs.

Coöperatie is dan competitie voor:

- leerresultaten op alle vakgebieden
- bij alle leeftijdsgroepen

Onderzoek heeft uitgewezen dat leerlingen de uitleg van leeftijdsgenoten vaak beter begrijpen dan de uitleg van de leerkracht. De goede leerlingen leren op hun beurt op een hoger niveau denken wanneer ze uitleg geven aan de zwakke leerlingen. (Förner, 2000)

We zien het positieve effect van elkaar iets uitleggen bevestigd in de leerpiramide van Bales. We leren het meest leren als we in discussie gaan, het zelf doen of het aan anderen uitleggen .

Nochtans is in de klas de leerkracht gemiddeld 80% van de tijd aan het woord.

Door kinderen in groep samen te laten werken, is de spreektijd van de leerlingen veel groter dan die van de leerkracht. Bij een coöperatieve aanpak is de leerkracht nooit 40 van de 50 minuten aan het woord.

Toch is er heel wat frustratie bij leerkrachten over groepswork. De kinderen kunnen niet samenwerken, er zijn leerlingen die meeliften op de inspanning van de anderen , ook sociaal geluider genoemd, er is 1 leerling die alles doet dus een ongelijke deelname waardoor niet alle leerlingen geleerd hebben.

Indien het groepswork gestructureerd wordt en voldoet aan de kenmerken van coöperatief leren, krijg je wel een gelijke deelname en zijn ook veel meer leerlingen tegelijkertijd aan het werk in vergelijking met een klassikale aanpak waar maar 1 leerling kan antwoorden op de vraag van de leerkracht.

De opdracht wordt zo gestructureerd dat iedereen nodig is om deze tot een goed einde te brengen. De leerlingen zijn van elkaar afhankelijk. Elke leerling is verantwoordelijk voor het eigen leren maar ook

voor het leren van de andere. Meer informatie hoe je dit kan realiseren vind je bij uitleg over de kenmerken van coöperatief leren op deze site.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat coöperatief leren een hoger leereffect heeft dan individueel leren.

In het baanbrekende boek *'Leren zichtbaar maken'* verwerkt John Hattie de resultaten van onderzoeken onder miljoenen leerlingen. De inzichten in het boek zijn gebaseerd op meer dan 800 meta-analyses van meer dan 52.000 onderzoeken, met bij elkaar minstens 240 miljoen leerlingen.

Een van de ontdekkingen is dat vrijwel elke ingreep van de leerkracht effect heeft op het leergedrag. Ruim 95% van de effecten zijn positief. Gelukkig maar, want het is natuurlijk wel triest als het ingrijpen van de leerkracht een negatief effect heeft.

De grens voor wat werkt, zet Hattie echter niet op nul want bijna alles werkt. Je moet kiezen voor de ingrepen die een bovengemiddeld effect hebben. Iets kan wel een positief effect hebben, maar veel minder dan het gemiddelde effect. Maar... Wat is nu een gemiddeld effect? Uit Hatties onderzoek bleek een gemiddelde effectgrootte van 0,40. Een effectgrootte van 0,12 is dus wel positief, maar erg onder het gemiddelde. Je kunt ingrepen met een laag effect beter vervangen door ingrepen met een hoog effect.

Coöperatief leren heeft een effectgrootte van 0.59 ten opzichte van individueel leren wat het belang van leeftijdsgenoten bij het leren aangeeft.

Het werken in kleine groepen en coöperatief leren zitten in de zone van de gewenste effecten. Ook het werken aan sociale vaardigheden, belangrijk om goed te kunnen samenwerken, haalt bijna een effect van 0.40. Bovendien heeft coöperatief leren - als het gepaard gaat met een hoge betrokkenheid van leeftijdsgenoten - een uitstekend effect op de interesse en het probleemoplossend vermogen . Deze laatste is ook een belangrijke vaardigheid voor de 21ste eeuw.

Er zijn ook ingrepen die een negatief effect hebben zoals zittenblijven en de lange zomervakantie.

Naast een groot effect op de leerprestaties heeft CL ook een effect op de sociale en affectieve ontwikkeling. Het bevordert sociale en communicatieve vaardigheden van de leerlingen. Het heeft een positieve uitwerking op vriendschapsrelaties in de klas. Leerlingen staan positiever ten opzichte van het leren op school en de schoolvakken. Ze kunnen beter met hun medeleerlingen en leerkrachten opschieten, voelen zich gesteund door leerkrachten en klasgenoten en hebben een goed gevoel over zichzelf. (Förner, M. , Jansen, L., 2008) Deze vaardigheden worden meer en meer belangrijk in de 21ste eeuw.